

Hensyn til de Udgifter, der følger deraf, men ogsaa i den Henseende, at Forældrene ikke mere kan have Tilseende med de unge Mennesker i den Alder, hvori de skal uddannes paa Navigationsskolerne, men maa være udsatte for, at Børnene ved at komme langt, langt bort fra deres Hjem kan komme ind paa Veje, der kan være farlige for dem i Fremtiden. Jeg mener, at det har sin overordentlig store Betydning, at vi har disse Skoler liggende paa syv forskellige Steder: Ærø, Svendborg, Bogø, Bornholm, Fanø, Aalborg og her i København. Fra alle disse Skoler kommer de Styrmand og Skibsførere, som er i Fart for Øjeblikket og har været det i flere Aar. Jeg er derfor meget betænkelig ved Nedlæggelsen af disse Skoler og synes ærlig talt ikke, at vi kan være bekendt at vedtage et Lovforslag som det foreliggende, der hverken er Fugl eller Fisk. Efter dette bibeholdes jo nok indtil videre syv private Skoler, men de bliver lagt i saadanne Slavelænker og bliver i den Grad undergivet Ministerens Vilkaarlighed, at man ikke kan være bekendt at stille disse Skoler, der hidtil har levet nogenlunde i Frihed, under saadanne Vilkaar. Jeg er for meget Frihedsmand til at ville være med til at lave en saadan formummet Statsskole, som opretholder Illusionen om, at det alligevel er en privat Skole, der er Tale om. Eet af to, sagde det ærede Medlem fra Esbjerg (Slebsager) i Gaar, og det siger jeg med: Enten en ren og skær Statsskole, det ved vi, hvad er, eller som hidtil nogle private Skoler, der har Frihed til indenfor de nødvendige Rammer at lede Undervisningen paa den Maade, de finder forsvarligt overfor de unge Mennesker, der er betroede til deres Uddannelse. Jeg sagde: 1 af 2 — og jeg holder selvfølgelig paa Nr. 2, som for mig er Nr. 1, nemlig den private Skole. Vi er i det hele kommet saa langt bort fra privat Virksomhed, at jeg snart ikke kender Folketinget igen. Da jeg kom herind for en 40 Aar siden, og i en Række Aar derefter, var der en almindelig Bestræbelse i Rigsdagen, navnlig i dette Ting, for at fremhjelpe det private Initiativ, ikke kvæle det, men understøtte det paa bedste Maade. Man lod det private Initiativ have Lov til at udvikle sig under naturlige og frie Former, og Staten ydede sin Haandsrækning dertil, men kvalte ikke det private Initiativ og lagde ikke Hindringer i Vejen for, at Skolen kunde udvikle sig sundt og naturligt. Der er saa meget moderne i vore

Dage, og man kender jo noget til det danske Folks Tilbøjelighed til en vis Art af Forfængelighed, man ved, at klæber man Etiketten „moderne“ paa en Ting, glider den saa dejligt i Folk, for hvem vil være gammeldags? Nu er det moderne, at Staten skal overtage alting, navnlig Skolevæsenet, i saa vid Udstrækning som muligt, og det finder jeg i højeste Grad forkasteligt, og jeg mener, at hvis den Strømning er ved at faa Overhaand, at Staten skal paatage sig alle mulige Opgaver, og de private kun har at give Penge dertil og saa for øvrigt lægge Hænderne i Skødet og lade Administrationen raade for det hele, og hvis denne Anskuelse skulde vinde et større og større Antal Tilhængere i Folketinget, synes det mig ikke at være rigtigt i Overensstemmelse med, hvad man kan kræve af et demokratisk og folkevalgt Ting. Man kommer ikke her for at udlevere Befolkningens Myndighed og Rettigheder til Administrationens Vilkaarlighed, man kommer ikke her paa Rigsdagen for at kvæle det private Initiativ, men tværtimod for i saa vid Udstrækning som muligt at hævde Berettigelsen af det private Initiativ. Det er min Opfattelse, at saa snart vi faar Statsskoler, falder de mere eller mindre i Søvn, og de vil frembringe en Uniformering og Ensformighed, som er til Skade for disse Menneskers naturlige, sunde og frie Udvikling. Man ser paa saa mange Felter, at naar Staten tager sig af en Ting, er der ikke det Liv derover, som der er, saa længe den er overladt til det private Initiativ. Mener man, at det var ønskeligt, at Styrmand og Skibsførere fik mere Almendannelse, skal det ikke paatvinges dem gennem Skoleundervisning, thi dermed, mener jeg, kommer vi i Strid med den Grundlovsbestemmelse, som jeg nævnedes før. Derimod vil jeg henstille til Overvejelse i det Udvalg, der faar med denne Sag at bestille, om det ikke vilde være praktisk at indrette Kursus paa Tider af Aaret, f. Eks. Vintermaanederne, hvor mange Styrmand ikke kan være og ikke er beskæftigede, for disse Menneskers videre Uddannelse. Vi har Kursus for Lærere og for saa mange forskellige Mennesker, der har med forskellige Samfundsanliggender at gøre, og jeg vil altsaa henstille, om der ikke kunde være Anledning til enten paa et eller flere Steder med Statsbidrag og Statshjælp at oprette Kursus for dem, der ønskede videregaaende Uddannelse.

I de tidligere Navigationslove har Eksamenskravene været præciserede, men